

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

Lucas continet Cap. XXVIII. Et agitur in eo principaliter de incarnatione,
passione & morte Christi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

EPITOME EX LVCA.

quicquam dixerunt **L** quere sensum istius, quia videtur contrarium alijs euangelistis. Surgens iesus, mane prima sabbati apparuit primo mariæ Magdalenaë &c. Exprobrauit iesus incredulitatem illorum et duritiam cordis &c. **P**redicite euangelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit &c. Qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur, In nomine meo dæmonia eijcent, linguis loquentur nouis, serpentes tolerant &c. Dominus iesus assumptus est in cælum, et sedet a dextris dei, Illi autem profecti prædicauerunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.

Lucas continet Cap. XXIII. Et agitur in eo principaliter de incarnatione, passione & morte Christi.

Cap. I.

Iosephus (scilicet Iohannes) præcedet añ illū (scilicet Christū) in spiritu & uirtute Heliaë &c. parare domino plæbem pfectam. Sic fecit mihi dominus in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines. In mense autem sexto (scilicet a conceptione iohannis) missus est Gabriel angelus a deo &c. Ave gratia plena dominus tecum &c. Dabit illi dominus deus sedem Dauid patris eius, &c. Dixit autem Maria, Ecce ancilla domini &c. Beata quæ credidisti &c. Magnificat anima mea dominum &c. (Nota profunde canticum Mariæ) Dispersit superbos mente cordis sui. Quis putas puer iste erit. Benedictus dominus deus Israel, quia uisitauit & fecit redemptionem plæbis suæ &c.

Cap. 2.

L Nota in isto capitulo multa pulcherrima, & de sancta Anna prophetissa uidua. Peperit Maria filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio, quia non erat ei locus in diuersorio.
Gloria in altissimis

D. DIONY. A RICK. CART.
deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Trāf
eamus vsque bethlehem. Maria autem conseruabat om
nia verba hæc conferens in corde suo. Nunc dimittis
domine seruum tuum in pace. Quia &c. Puer iesus
crescebat plenus sapientia. Fili quid fecisti nobis sic &c
Nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt oportet me
esse. Iesus proficiebat sapientia, ætate & gratia apud
deum & homines. ¶ Quere intellectū. ¶

Cap. 3.

¶ Verba Esaiaæ allegat. ¶ Parate viam domini &c. Di
xit iohannes baptista. Qui habet duas tunicas det non
habenti. Et qui habet escas similiter faciat. Nihil am
plius quam constitutum est vobis faciatis. ¶ Verba
sunt iohannis ad milites. ¶ Neninem concuciatis neque
calumniam faciatis, & contenti estote stipendijs ve
stris. Factum est autem iesu baptizato & orante aper
tum est cælum & descendit spiritus sanctus corporali
specie sicut columba in ipsum, & vox de cælo facta est
Tu es filius meus dilectus, in te complacuit mihi &c.
¶ Nota hic de genealogia saluatoris. ¶

Cap. 4.

Consummata omni tentatione, diabolus recessit ab eo
vsque ad tempus. Cum plicuisset iesus librum reddidit
ministro. Spiritus domini super me &c. ¶ Nota in te
xtu verba Esaiaæ de Christo. ¶ Medice cura te ipsum.
Duxerunt iesum ad supercilium montis vt præcipita
rent eum, Ipse autem transiens per medium illorum
ibat.

Cap. 5.

Exi a me, quia homo peccator sum domine. Non ve
ni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam. ¶ Di
xit iesus. ¶

Cap. 6.

Vellebant discipuli iesu spicas per sara, & manducabāt
confricantes manibus. Exiit iesus in montem orare,
et erat pernoctans in oratione dei. Querebāt iesum tan
gere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Ele

uatis Iesus oculis in discipulos suos dicebat. Beati
 pauperes, quoniam vestrum est regnum cælorum. **L** Su-
 pra in Matthæo. Veruntamen vae vobis diuitibus qui
 habetis consolationem vestram. Vae vobis qui saturati
 estis, quia esurietis. Vae vobis qui ridetis nunc, quia
 lugebitis & flebitis. Vae cum benedixerint vobis om-
 nes homines. Diligite inimicos vestros, benedicite ma-
 ledicentibus vobis. Omni autem parenti te tribue, &
 qui auferre quæ tua sunt, ne repetas. Si diligitis eos
 qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? Eritis filii al-
 tissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos.
 Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est.
 Nolite iudicare, & non iudicabimini, nolite condemna-
 re & non condemnabimini. Dimittite & dimittimini,
 date & dabitur vobis. Mensuram bonam & refer-
 tam & coagitatam & superfluentem dabunt in sinum
 vestrum. Eadem quippe mensura &c. Vnaque-
 que arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim
 de spinis colligunt ficus &c.

Cap. 7.

Domine non sum dignus vt intres sub testum meum,
 propter quod memetipsum non sum dignum arbitra-
 tus vt venirem ad te, sed tantum dic verbo & sanabi-
 tur puer meus. At Iesus, Adolescens tibi dico surge,
 Et resedit qui erat mortuus & cepit loqui &c. Ecce
 qui in veste preciosa sunt & in dilicijs, in domibus re-
 gum sunt. Pharisei autem & legisperiti consilium dei
 spreuerunt in semetipsis. Similes sunt homines isti pu-
 eris sedentibus in foro & dicentibus. Cantauimus vo-
 bis tibis & non saltastis, lamentauimus vobis & non
 planxistis. Iustificata est sapientia ab omnibus filiis
 suis. Stans mulier retro secus pedes eius lachrymis coe-
 pit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, &
 osculabatur pedes eius, & vnguento vnguebat. Quis
 magis diligit? Aestimo quia is cui plus donauit. Recte
 iudicasti. Intraui in domum tuam, aquam pedibus me-
 is non dedisti. Osculum mihi non dedisti &c. Re-
 mittuntur ei peccata multa quia dilexit multum. Cui

D. DION. A R I C K. C A R T.
autem minus dimittitur, minus diligit.

Cap. 8.

Quod autem in terrā bonam cecidit, hi sunt, qui in eo de bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Nemo accendit lucernam & operit eam vase, sed ponit eam super candelabrum &c. Videte ergo quomodo auditis. Qui enim habet dabitur illi &c. Mater mea & fratres mei hi sunt qui audiunt verbum dei, & faciunt, dixit Iesus. Quid mihi & tibi est Iesu filii dei altissimi. Obsecro te ne me torqueas. Rogabant Iesum daemones ne imperaret eis ut in abyssum irent sed in porcos &c. Iesus clamavit, P uella surge. Et reuersus est spiritus eius, & surrexit continuo. Narra quanta tibi fecit deus.

Cap. 9.

¶ Nota in isto capitulo de Christi transfiguratione. ¶ Si quis vult venire post me &c. Nescitis cuius spiritus estis, filius hominis non venit animas perdere sed saluare. Tu autem vade & annuncia regnum dei. Nemo mittens manum suam in aratrum & aspiciens retro aptus est regno dei.

Cap. 10.

Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. In eadem domo manere edentes & bibentes quæ apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Qui vos audit me audit, & qui vos spernit, me spernit, ait Iesus. Vnde debam satanam sicut fulgur de cælo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones & supra omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit. Veruntamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiiciuntur. Gaudete autem quia nomina vestra scripta sunt in cælis. Exultauit Iesus spiritu sancto & dixit, Confiteor tibi pater &c. ¶ supra in Matthæo. ¶ Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & omni mente tua. Hoc fac & viues. Maria sedes secus pedes domini audiebat verbum illius. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

Cap. 11.

Qui non colligit mecum dispergit. Væ vobis legisperis, qui tulistis clauem scientiæ. Ipsi non introistis, & eos qui introibant prohibuistis.

Cap. 12.

Quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur. Dico autem vobis amicis meis, ne terreamini ab his qui occidunt corpus, &c. [supra in Marth.] Nonne quinque passeris veneunt dipondio, & vnus ex illis non est in obliuione coram deo. [Nota de proudetia dei.] Vestri autem & capilli capitis numerati sunt. Nolite ergo timere, multis passeribus pturis estis. Anima habes multa bona reposita in annos plurimos. Requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi deus, Stulte hac nocte animam tuam repetunt a te, quæ autem parasit cuius erunt. Sic est omnis qui thesaurizat, & non est in deo diues. Nolite timere pusillus grex, quoniam complacuit patri vestro dare vobis regnum. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in celo &c. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris &c. Estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Seruus qui cognouit voluntatem domini sui & non fecit, plagis vapulabit multis. Qui autem non cognouit & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Cui multum datum est, multum quaeretur ab eo, & cui multum commendatum est, plus quaeretur ab eo. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur?

Cap. 13.

Dico vobis, nisi poenitentiam egeritis, oēs simul peribitis. Omnis populus gaudebat in vniuersis quæ gloriose fiebant a iesu. Contendite intrare per angustam portam. Ite dicite vulpi, &c. [dixit Iesus de Herode.] Benedictus qui venit in nomine domini.

Cap. 14.

Cum inuitatus fueris, recumbe in nouissimo loco &c. Omnis qui se exultat humiliabitur. Cum facis conuiuium, voca pauperes, debiles cæcos & claudos, & beatus eris quia non habent retribuere tibi.

D. DIONYS. A RICK. CART.

Beatus qui manducabit panem in regno dei. Compelle intrare ut impleatur domus mea. Si quis venit ad me & non odit patrem suum & matrem, & fratres & sorores, & uxorem, & filios, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Qui non baiulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis ex vobis volens turrim &c. Hic homo cepit edificare, & non potuit consummare. Qui non renunciat omnibus quæ possidet non potest meus esse discipulus. Bonum est sal &c. [quare in textu]

Cap. 15.

Congratulamini mihi, quia inveni ouem meam quæ perierat. Dico vobis gaudium est in cælo super vno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta novem iustis qui non indigent poenitentia. Gaudium erit coram angelis dei super vno peccatore &c. Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo. Surgam & ibo ad patrem meum & dicam ei. Pater peccavi in cælum & coram te, & iam non sum dignus vocari filius tuus, Fames sicut unum ex mercenariis tuis. Aepulari & gaudere oportet, quia hic frater tuus mortuus fuerat & reuixit. Perierat et inuentus est.

Cap. 16.

Redde rationem villicationis tuæ. Iam enim non poteris villicare. Fodere non valeo, mendicare erubescio. Filij huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis &c. Qui fidelis est in minimo, in maiori fidelis est, Et qui in modico iniquus est, in maiori iniquus est. Nemo seruus potest duobus dominis seruire. Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, Deus autem nouit corda vestra, Quia quod hominibus altum est, abominatio est ante deum. Mortuus est diues, & sepultus est in inferno &c. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, Nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Si Moysen & prophetas non audient, neque si quis ex mortuis resur-

EPITOLAE EX LUCAE
rexit credent.

Cap. 17.

Si septies in die peccauerit frater tuus in te, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens, poenitet me, dimitte illi. Adauge nobis fidem. (Nota in textu similitudinem de seruo) Cum feceritis omnia quae praeccepta sunt vobis dicite, serui inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus. Iesu praecceptor miserere nostri. Itē ostendite vos sacerdotibus. Regnum dei intra vos est. Sicut fulgur coruscans de sub caelo, in ea quae sub caelo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua. Memores estote vxoris Loth. (Nota in textu de tempore ante iudicium) In die illa erunt duo in lecto vno vnus assumetur & alter relinquetur. Vbiunque fuerit corpus illic congregabuntur & aquilae.

Cap. 18.

Oportet semper orare & non deficere. (Nota in textu parabolam) Deus propicius esto mihi peccatori &c. (Item nota de publicano poenitente &c.) Quid me discis bonum? Nemo bonus nisi solus deus. Increpabant turbae caecum ipse vero multo magis clamabat, fili Dauid miserere mei. Quid vis vt faciam tibi?

Cap. 19.

Dixit Iesus, Zachaei festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere, Et festinans excepit illum gaudens. Dixit Zachaeus, Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus. Et si quid aliquem defraudauit reddo quadruplum. Hodie huic domui salus facta est. Veni filius hominis quaerere & saluare quod perierat. Negotiamini dum venio. Nolumus hunc regnare super nos. Timete, quia homo austerus es &c. De ore tuo te iudico serue nequam. Benedictus qui venit rex in nomine domini, pax in caelo & gloria in excelsis. Et quidem in hac die tua quae ad pacem tibi &c.

Cap. 20.

Dixit dominus vineae, quid faciatis? Mittam filium meum dilectum, forsitan cum hunc viderint verebuntur. (Nota

D. DICNY. A RIC. CAR.

qd in ista parabola videtur Lucas aliter ponere quam Matthæus. Illi qui digni habebuntur seculo illo, æquales sunt angelis dei, & filij dei sunt, neque ultra mori poterunt. Deus non est mortuorum sed viuorum. Qmnes enim viuunt.

Cap. 20.

Vere dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quam omnes misit. Nam omnes ex abundantia sibi miserunt &c.
L Nota in isto capitulo, de præcedentibus iudicium.
Capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra, possidebitis animas vestras. Hierusalem calcabitur a gentibus, donec impleantur tempora nationum, dixit iesus. Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Attendite vobis ne grauentur corda vestra crapula & ebrietate, & curis huius vitæ. Tanquam laqueus superueniet dies illa L scilicet iudicij.
in omnes qui sedent super faciem omnis terræ. Vigilate itaque omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere omnia quæ ventura sunt, & stare ante filium hominis.

Cap. 22.

L Incipit passio J Intrauit Satanas in Iudam qui cognominabatur Scharioth &c. Dixit iesus. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar. Facta est autem contentio inter eos, quis eorum uideretur esse maior &c. Qui maior est in vobis, fiat sicut iunior, & qui præcessor est, sicut ministrator. Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus &c. Tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Veruntamē non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit Christo angelus de cælo cōfortās, & factus in agonia, plixius orabat, Et factus ē sudor ei⁹ sicut guttæ sanguinis decurrētis in terrā. Quid dormitis? Surgite & orate vt non intretis in tentationē. Hæc est hora vestra & potestas tenebrarū. Conuersus dominus respexit Petrum, & recordatus est Petrus verbi domini se su & fleuit amare. Viri q̄ tenebāt illū illudebant ei cōdētes eum, & velauerunt eum & pcusserunt faciē ei⁹ &c.

EPITO. EX LYC.

Si vobis dixerō, non credetis mihi, si autem interroga-
uero, non respondebitis mihi, nec dimittetis.

Cap. 23.

Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo & illuſit
veſte alba, & remiſit ad Pilatum. Nolite flere ſuper
me, ſed ſuper voſ ipſas flete, & filios veſtros. &c. Si in
viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Tunc in-
cipient montibus dicere cadite ſuper nos, & collibus
operite nos. Hic eſt Chriſtus dei electus. Neq; tu-
times deum, quod in eadem damnatione eſ. &c. Digna
factis recepit. Cap. 24.

Quid queritis viuentem cum mortuis? Qui ſunt hi
ſermones quos confertis adinuicem ambulantes, & eſtis
tristes? O ſtulti & tardi corde ad credendum, in omni-
bus quæ loquuti ſunt prophetae. Nonne hæc oport-
uit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?

Mane nobiſcum domine quoniam adueſperauit. Non-
ne cor noſtrum ardens erat in nobis dum loqueret noſ
in via, & aperiret nobis ſcripturas? Surrexit dominus
vere, & apparuit Simoni. Stetit Ieſus in medio diſci-
pulorum, & dixit pax vobis. &c. Palpate & videte quæ
ſpiritus carnem & oſſa non habet ſicut me videtis habe-
re. Dixit Ieſus. Neceſſe eſt impleri omnia quæ ſcripta
ſunt in lege Moysi & prophetis, & pſalmis de me.

Oportebat Chriſtum pati et reſurgere die tertia, et præ-
dicari in nomine eius penitentiam & remiſſionem pec-
catorum in omnes gentes. Vos autem ſedete in ciui-
tate quoaduſque induamini virtute ex alto, & ego mit-
tam promiſſum patris mei in vos. Eleuatis manibus
benedixit eis Ieſus, & ferebatur in cælum. Erant (ſci-
licet diſcipuli Chriſti & apoſtoli) ſemper in templo lau-
dantes & benedicentes deum.

¶ Iohannes habet Capita .XXI. Et
aperiuntur in eo Chriſti diuinitas
& ſacramenta.

¶ Caput primum.

¶ ¶